

УДК 336.71

А.В. Мазуренко
аспірант кафедри банківських інвестицій,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

Інвестиційна діяльність банків і ринок ОВДП України

Статтю присвячено вивченню теоретичного та практичного досвіду з випуску та обігу облігацій внутрішніх державних позик України з метою залучення інвестиційних ресурсів. Досліджено історію випуску цих цінних паперів, їх розміщення, обігу на вторинному ринку, визначено їх сучасну роль у проектному фінансуванні в Україні.

Ключові слова: державні боргові цінні папери, проектне фінансування, емісія, облігації внутрішніх державних послуг, первинні дилери, державні цінні папери Росії та США.

А.В. Мазуренко
аспірант кафедри банківських інвестицій,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

Инвестиционная деятельность банков и рынок ОВГЗ Украины

Статья посвящена изучению теоретического и практического опыта по выпуску и обращению облигаций внутренних государственных займов Украины с целью привлечения инвестиционных ресурсов. Исследована история выпуска данных ценных бумаг, их размещения и обращения на вторичном рынке, определены их современная роль в проектном финансировании в Украине.

Ключевые слова: государственные долговые ценные бумаги, проектное финансирование, эмиссия, облигации внутренних государственных услуг, первичные дилеры, государственные ценные бумаги России и США.

A.V. Mazurenko
graduate student investment banking,
Kyiv National Economic University of Vadym Hetman

Investment banking and market T-bills Ukraine

This article is devoted to the study of theoretical and practical experience in the production and circulation of domestic government bonds Ukraine to attract investment resources. Historical Research issue these securities, placement, circulation on the secondary market, defined by their current role in project financing in Ukraine.

Key words: Government debt securities, project finance, emissions, domestic government services, primary dealers of government securities and U.S.

Постановка проблеми

Багаторічна еволюція фондового ринку розкрила світові потенціал багатьох фінансових інструментів і зумовила появу нових видів цінних паперів. Україна

– це відносно молода незалежна держава, що має свій внутрішній фондовий ринок зі своїми правилами, які ґрунтуються на міжнародних стандартах. Український уряд достатньо широко використовує фондовий ринок з метою вирішення питань погашення дефіциту бюджету, залучення коштів для інвестування певних інвестиційних проектів тощо.

На сьогодні кредитування і власні кошти підприємств, установ та організацій не в змозі повною мірою забезпечити фінансування інвестиційних проектів. Не менш гострою є і проблема реалізації тих проектів, для яких передбачено підтримку місцевих і державного бюджетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемам інвестиційної діяльності банків присвячені роботи численних іноземних і вітчизняних науковців. Серед них відзначимо А.А. Пересаду [1], Б.Л. Луців [9], В.І. Капран [10], М.С. Кривченко [10], О.К. Коваленко [10] та С.І. Омельченко [10] та Д. Бейлі [2]. Аналіз наукових робіт зазначених авторів свідчить про узагальнений розгляд питань щодо реалізації інвестиційних процесів в банківських установах. Крім того науковці не приділяли достатньої уваги аналізу пріоритетів та сучасному стану інвестиційної діяльності банків.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Проблемою гнучкості інвестиційної діяльності банків є складність банківської структури прийняття рішень щодо здійснення інвестиційних вливань або ж отримання спекулятивної вигоди від короткострокових інвестицій на фондовому ринку. Враховуючи це банківський менеджмент не може швидко реагувати на певні зміни на фондовому ринку і прагне здійснювати вкладення в високоліквідні цінні папери, які гарантовані державою. Тому зазначений напрямок є одним з пріоритетних інвестиційних проектів банків. Вказана проблематика пов'язана з важливими практичними аспектами розвитку фондового ринку, особливо щодо інвестиційної діяльності банківського сектору економіки. Невирішеним науковим аспектом, який розглядається в цьому дослідженні, є проблема ідентифікації ринку боргових цінних паперів, що емітуються державою, визначення їх характеристики і видів, можливостей використання та особливостей розвитку.

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження особливостей генезису та розвитку ринку держаних цінних паперів України та його вплив на інвестиційну діяльність банків.

Виклад основного матеріалу дослідження

Інвестування в Україні здійснюється юридичними та фізичними особами. Інвестиції здійснюються через вливання у фондовий ринок, придбання нерухомості, створення нових підприємств тощо. Перш за все варто розглянути саме інвестиції, що здійснюються через купівлю-продаж цінних паперів. Укладання угод з купівлі-продажу цінних паперів може здійснюватися через організований або неорганізований ринки. Так, обсяг укладених угод на організаторах торгівлі та виконаних біржових контрактів з цінними паперами протягом січня-листопада 2013 р. становив 427,18 млрд. грн. (табл. 1).

Протягом січня-листопада 2013 р., порівняно з даними аналогічного періоду 2012 р., обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі збільшився у 2 рази (або на 198,10 млрд. грн.) (січень-листопад 2012 р. – 229,07 млрд. грн.). Найбільші об'єми здійснюються на майданчику фондової біржі «Перспектива». Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами

Таблиця 1

**Обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами
на організаторах торгівлі протягом січня-листопада 2013 року, (млн. грн.)**

Період	Організатор торгівлі										
	УФБ	КМФБ	ПФТС	УМВБ	ІННЕКС	ПФБ	УМФБ	ПЕРСПЕК-- ТИВА	СЄФБ	УБ	Усього
січень	405,07	472,31	2 509,65	0,13	0,08	40,91	6,00	22 189,91	112,02	958,42	26 694,49
лютий	3,03	565,79	5 285,80	0,07	0,36	179,19	22,44	17 255,23	29,33	1 454,28	24 795,52
березень	2,68	1 000,30	9 002,33	0,41	2,19	152,15	150,26	22 187,70	32,49	1 336,92	33 867,43
квітень	3,32	797,73	7 001,71	0,09	6,95	1 925,16	87,28	25 818,29	50,13	1 575,22	37 265,89
травень	3,09	315,76	6 065,84	0,08	112,05	1 487,48	13,90	24 442,18	24,85	905,34	33 370,56
червень	14,10	1 094,21	8 183,03	0,17	51,27	849,98	175,14	24 652,26	35,90	711,10	35 767,15
липень	105,79	1 169,49	18 469,46	0,31	2,31	1 519,35	137,27	32 147,24	436,13	890,11	54 877,45
серпень	2 181,04	2 995,45	19 828,51	0,03	0,98	1 150,19	15,28	36 302,83	25,93	697,28	63 197,52
вересень	5,63	1 191,47	12 324,49	0,06	5,17	2 043,12	62,60	24 793,42	53,11	634,22	41 113,30
жовтень	86,65	422,16	5 367,32	0,06	1,07	539,41	48,54	24 571,92	3,63	496,32	31 537,08
листопад	52,74	573,22	8 398,61	0,07	0,74	144,54	5,39	34 922,32	3,71	589,89	44 691,21
Усього	2 863,17	10 597,88	102 436,75	1,47	183,17	10 031,48	724,10	289 283,30	807,21	10 249,09	427 177,61

Джерело: [3]

на організаторах торгівлі протягом періоду зафіксовано з державними облигаціями України – 319,04 млрд. грн. (74,69% загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі в січні-листопаді 2013 р.) і з облигаціями підприємств – 42,51 млрд. грн (9,95% загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі в січні-листопаді 2013 р.) (табл. 2). Обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі на вторинному ринку становив 99,20% загального обсягу виконаних біржових контрактів протягом зазначеного періоду. Слід зауважити, що угоди з купівлі-продажу державних облигацій становлять майже 75% усіх угод на організованому ринку. Це зумовлено саме гарантією цих облигацій з боку держави та різними строками випуску облигацій, завдяки яким можна досить ефективно хеджувати ризики. Випуск державних цінних паперів бере свій початок в Україні з 1994 р., коли був підписаний Указ Президента України про випуск державних облигацій.

Постанову Кабінету Міністрів України «Про випуск облигацій внутрішнього державного боргу» було прийнято 23 серпня 1994 року. Згідно з рекомендаціями Міжнародного валютного фонду, в Україні з 1996 р. 30% дефіциту державного бюджету мало покриватися за рахунок розміщення державних цінних паперів. Українська держава отримала у спадок від колишнього СРСР його боргові зобов'язання: облигації Державної внутрішньої виграшної позики 1982 р., облигації Державної цільової внутрішньої позики 1990 р., казначейські зобов'язання СРСР, сертифікати Ощадного банку СРСР. Україна повинна була знайти бюджетні кошти для викупу цих цінних паперів вже не існуючої держави.

З 15 червня 1994 р., згідно з Указом Президента «Про першочергові заходи по компенсації громадянам України втрат від знецінення цінних паперів і грошових заощаджень» на території України було призупинено дію цінних паперів колишнього СРСР. У листопаді 1996 р. було прийнято Закон України «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян України». На підставі цього закону було встановлено зобов'язання держави перед громадянами України щодо державних цінних паперів колишнього СРСР. Ці папери відносяться на державний внутрішній борг України. Частина державного внутрішнього боргу щодо їх компенсації включає: облигації Державної цільової безпроцентної позики 1990 р.; облигації Державної внутрішньої виграшної позики 1982 р.; державні казначейські зобов'язання СРСР; сертифікати Ощадного банку СРСР.

Перший в Україні закритий аукціон з розміщення ОВДП було проведено в Національному банку 10 березня 1995 року. Аукціони з первинного розміщення державних цінних паперів проводилися, як правило, щотижнево. Спочатку в аукціонах з розміщення ОВДП брали участь лише комерційні банки, інші юридичні особи на аукціон не допускалися.

Загальний обсяг емісії облигацій внутрішньої державної позики встановлюється Верховною Радою України в законі «Про Державний бюджет України» в межах визначеного на поточний рік граничного розміру внутрішнього державного боргу та дефіциту державного бюджету. Виходячи з установлених обмежень Кабінет Міністрів України своєю постановою визначає характер і умови розміщення облигацій. Водночас згідно із Законом України «Про цінні папери і фондовий ринок» рішення про випуск державних облигацій внутрішньої позики приймає Кабінет Міністрів України, а про випуск облигацій місцевих позик – місцеві ради народних депутатів.

Починаючи з 1997 р. Національний банк України проводить на позабіржовому ринку операції з державними цінними паперами на умовах угоди РЕПО. Під час проведення цих операцій НБУ укладає з комерційними банками генеральну

Таблиця 2

Обсяг виконаних біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі
(з розподілом за видом фінансового інструменту) протягом січня-листопада 2013 року, млн. грн.

Період	Акції	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати	Деривативи	Іноземні облігації	Ощадні (депозитні) сертифікати	Усього ¹
січень	741,97	2 187,58	21 914,47	3,85	147,13	1 699,48	0,00	0,00	26 694,49
лютий	1 161,76	4 015,23	17 147,96	195,68	250,42	2 024,46	0,00	0,00	24 795,52
березень	1 692,96	5 103,59	24 334,78	141,66	783,75	1 810,70	0,00	0,00	33 867,43
квітень	3 678,53	3 223,03	27 426,71	191,83	583,09	2 162,70	0,00	0,00	37 265,89
травень	2 542,01	3 414,67	25 650,14	80,36	191,89	1 491,49	0,00	0,00	33 370,56
червень	2 715,51	4 031,59	26 812,22	5,58	650,58	1 551,68	0,00	0,00	35 767,15
липень	11 904,93	4 635,36	36 007,01	2,83	494,62	1 831,70	1,00	0,00	54 877,45
серпень	6 351,79	5 597,22	48 067,66	81,80	1 342,62	1 756,43	0,00	0,00	63 197,52
вересень	4 591,52	3 918,90	29 927,26	164,87	657,80	1 852,35	0,61	0,00	41 113,30
жовтень	1 961,38	2 420,11	24 929,82	22,75	257,56	1 945,38	0,09	0,00	31 537,08
листопад	2 030,96	3 963,76	36 819,76	4,36	284,10	1 586,74	0,53	1,00	44 691,21
Усього	39 373,31	42 511,04	319 037,81	895,57	5 643,56	19 713,10	2,23	1,00	427 177,61

Джерело: розроблено на підставі [3]

угоду про купівлю-продаж цінних паперів на певний строк із зобов'язанням зворотної купівлі-продажу у визначений термін або на вимогу однієї зі сторін за ціною, обумовленою заздалегідь. Ці операції активно використовуються НБУ для регулювання ліквідності комерційних банків. Так, у 1997 р. частка платіжних засобів, які Національний банк випустив в обіг для рефінансування комерційних банків через проведення операцій РЕПО, у загальній сумі рефінансування становила 18,6%.

Випуск ОВДП здійснює Міністерство фінансів України. Воно за погодженням з НБУ визначає обсяги емісії облігацій за термінами погашення в межах загального обсягу емісії. Міністерство фінансів виступає від імені Кабінету Міністрів України гарантом своєчасного погашення державних облігацій. НБУ виконує обов'язки генерального агента з обслуговування випуску держоблігацій та їх погашення.

Таким чином, операції, пов'язані з розміщенням і погашенням ОВДП, здійснюються через Національний банк України, а також через комерційні банки-дилери, які виконують зазначені операції в порядку і на умовах, визначених НБУ. Погашення державних облігацій здійснюється установами НБУ та дилерами в межах коштів, що надходять від Головного управління Державного казначейства.

Державні цінні папери випускаються для:

1. Фінансування державного боргу: на інфляційній основі, тобто без додаткового випуску коштів у обіг; коли витрати бюджету на певну дату перевищують кошти, що є в його розпорядженні; коли надходження до бюджету за місяць чи квартал менші, ніж кошти, необхідні саме в цей період для фінансування витрат бюджету (сезонний дефіцит); коли в кінці року доходи бюджету є меншими за його витрати і цей дефіцит не покривається за рахунок надходжень до бюджету в наступному році (річний дефіцит).

2. Погашення раніше випущеної державної заборгованості.

3. Фінансування цільових програм (у частині житлового будівництва, інфраструктури, соціального напрямку тощо).

4. Регулювання економічної активності (грошової маси в обігу, вплив на ціни та інфляцію, витрати та направлення інвестування тощо).

Виплата відсотків і погашення ОВДП відбувається, як правило, в строки, визначені в умовах конкретного аукціону.

У табл. 3 відображено динаміку чотирьох останніх років. Зміни кількості випущених ОВДП, тобто завдяки аналізу даних даної таблиці можна побачити, що борг країни зростає і частково покривався за рахунок випуску ОВДП, особливо середньострокових та довгострокових цінних паперів. Завдяки ОВДП та зростанню їх кількості збільшується об'єм укладених угод на фондовому ринку та пожвавлюється перетік грошових коштів. Саме середньострокові та довгострокові вкладення дозволяють державі використовувати грошові кошти інвестуючи їх у перспективні проекти. Бачимо, що внутрішній борг щороку зростає, особливо стосовно кількості випусків ОВДП. Строк обігу ОВДП є різним, від трьох місяців до 12 років, тому є різними й відсоткові ставки (табл. 4). Для підтримки розвитку ринку корпоративних облігацій та облігацій місцевих позик Національний банк України зберігає за ними статус фінансових інструментів, з якими він може працювати під час здійснення рефінансування банків.

Аналізуючи статистичні дані можна побачити, що випуск державних облігацій до 2012 р. поступово знижувався, а у 2013 р. зріс порівняно з попереднім майже на 52%, що пов'язано зі збільшенням заборгованості та необхідністю погашення

Внутрішній борг з 30.01.2009 до 31.10.2013 (тис. грн.)

	30.01.2009	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	30.11.2012	31.10.2013
	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.
1. Заборгованість перед юридичними особами	33 701 860,40	87 631 511,00	138 355 785,00	158 292,945,73	194 781 249,27	240 033 614,41
ОВДП (12-річні)		1 500 000,00	15 000 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00	1 500 000,00
ОВДП (11-річні)		3 850 000,00	3 849 981,00	3 849 981,00	3 849 981,00	3 849 981,00
ОВДП (10-річні)		10 217 189,00	13 312 189,00	19 412 189,00	19 412 189,00	19 612 189,00
ОВДП (9-річні)		18 470 748,00	21 765 747,00	14 874 399,00	14 874 399,00	14 874 399,00
ОВДП (8-річні)		9 316 198,00	9 316 198,00	10 416 198,00	10 416 198,00	10 416 198,00
ОВДП (7-річні)	17 470 000,00	17 470 000,00	19 870 000,00	28 424 001,00	36 980 042,00	45 409 084,00
ОВДП (6-річні)			3 000 000,00	5 500 000,00	5 500 000,00	5 500 000,00
ОВДП (5-річні)	9 108 984,40	8 108 003,00	25 550 791,00	27 440 748,40	32 765 693,30	68 361 223,70
ОВДП (4-річні)	727 800,00			1 598 268,00	1 598 269,00	6 593 894,00
ОВДП (3-річні)	5 727 676,00	9 427 995,00	16 281 350,00	28 905 564,00	31 967 991,58	33 326 574,91
ОВДП (2-річні)		665 800,00	4 478 188,00	6 544 268,00	11 838 877,60	17 746 911,69
ОВДП (18-місячні)			28 000 000,00	2 100 000,00	6 667 492,12	4 256 480,35
ОВДП (12-місячні)		4 540 152,00	10 127 341,00	4 628 753,10	16 617 454,86	3 384 312,12
ОВДП (9-місячні)		130 000,00	3 638 000,00	383 350,60	383 480,15	370 000,00
ОВДП (6-місячні)	20 400	3 744 865,00	2 866 000,00	2 065 224,63		3 277 210,00
ОВДП (3-місячні)	647 000,00	189 142,00		650 000,00		
2. Заборгованість перед банківськими установами	11 144 687,19	3 438 565,77	3 306 313,06	3 174 060,54	3 074 871,15	2 942 618,63
Національний банк України	11 144 687,19	3 438 565,77	3 306 313,06	3 174 060,54	3 074 871,15	2 942 618,63

Джерело: розроблено на підставі [4]

вже взятих кредитів. Особливо у 2013 р. зросла кількість ОВДП довгострокового характеру – до та понад 5 років. Для облігацій терміном від 4 до 5 років ріст становив майже 200%, а для облігацій терміном понад 5 років – 52%. Це свідчить про необхідність отримання коштів сьогодні та невпевненість у завтрашньому дні. Такої високої середньозваженої дохідності, як у 2013 р. – 13,13% – не було навіть у період фінансової кризи 2008 р., коли вона становила 11,86%.

У 2012 р. розпочинається випуск валютних ОВДП для можливості хенджуння валютних ризиків, зменшення попиту на валюту з боку інвесторів та з метою стабілізації курсу гривні. У 2013 р. випуск валютних ОВДП зріс удвічі

Випуск ОВДП з 2009 до 2013 року (тис. грн.)

	2009	2010	2011	2012	2013
Обсяг випущених ОВДП	74 532 644	70 657 060	50 259 865	42 947 875	65 221 009
до 1 року	12 470 205	22 921 472	9 726 189	8 791 195	8 194 521
до 3 років	4 967 203	14 412 079	14 688 923	9 200 476	1 094 319
до 4 років		2 601 039			5 023
до 5 років	366 048	489 782	2 803 162	9 331 126	28 071 835
понад 5 років	1 037 840		1 707 590	8 625 079	13 155 311
ср/зв дохідність за грн. ОВДП,%	12,21	10,39	9,17	12,94	13,13
Обсяг випущених ОВДП у тис. дол. США				2 542 844	5 310 734
ср/зв дохідність за дол. США ОВДП,%				8,92	7,63
Обсяг випущених ОВДП у тис. євро				316 557	112 272
ср/зв дохідність за євро ОВДП,%				4,8	4,8

Джерело: розроблено на підставі [5]

порівняно з 2012 роком. У зв'язку з існуванням попиту на фондовому ринку уряд збільшує пропозицію. Успіх при випуску валютних ОВДП обумовлений за рахунок відсоткової ставки за цими облігаціями – вона майже така сама, що й відсотки за депозитами. Найбільшу кількість валютних облігацій у 2013 р. здійснили з терміном до 2 років на суму 2 101 006 020,65 дол. США (зростання порівняно з 2012 р. на 30%) та до 3 років на суму 1 420 046 620,83 дол. США (зростання порівняно з 2012 р. на 113%).

Завдяки випуску валютних облігацій НБУ отримав валюту у своє розпорядження, а погашення відсотків за цими цінними паперами здійснюється у гривневому еквіваленті, що дає змогу не купувати валюту на ринку, а здійснювати погашення відсотків за рахунок наявних власних гривневих ресурсів. Однак номінальну вартість облігацій НБУ сплачує в доларах.

Щодо випуску ОВДП в євро валюті, то вони не користувалися попитом, тому у 2013 р. Міністерство фінансів України зменшило випуск цих цінних паперів на 65%. Платежі з погашення та сплати доходу за ОВДП здійснювалися своєчасно та в повному обсязі і за січень-серпень 2013 р. становили 38 084,40 млн. грн., у тому числі основний борг – 24 499,41 млн. грн., сплата доходу – 13 585,00 млн. гривень.

Державні цінні папери активно використовуються й іншими країнами світу для здійснення своєї фінансової політики. Російська федерація з року в рік у різних обсягах здійснює випуск цих цінних паперів. На сьогодні в РФ існують такі їх види: облігації Російського внутрішньої вигранної позики, приватизаційні чеки (ваучери), державні короткострокові без купонні облігації (ДКО), облігації федеральної позики, облігації ощадної позики, казначейські зобов'язання, облігації внутрішньої валютної позики, державні довгострокові облігації, золоті сертифікати.

У Російській Федерації за останні чотири роки випуск державних цінних паперів зростає (табл. 5).

Таблиця 5

**Номінальна сума боргу по цінних паперах
суб'єктів РФ і муніципальних утворень**

	2010	2011	2012	01.12.2013
Обсяг випущених ОВДП у тис. рублів	415 495 481,71	351 054 956,6	383 969 246,22	470 487 994,19

Джерело: розроблено на підставі [6]

Бачимо, що у 2011 р. порівняно з 2010 р. борги зменшилися на 24%, проте останні три роки борг збільшувався. Це пов'язано саме зі змінами в економічній ситуації у світі.

Однією з країн, що має найбільший випуск державних цінних паперів, є США. З року в рік обсяг випущених державних цінних паперів зростає (табл. 6).

Таблиця 6

**Емісія державних цінних паперів у США 2008-2013 рр.
(у б'льйонах дол. США) [7]**

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Муніципальні	389,5	409,8	433,0	294,7	378,9	331,6
Цінні папери, випущені Міністерством фінансів	1 037,3	2 074,90	2 304,0	2 103,1	2 304,5	2 140,0
Цінні папери, випущені Федеральним агентством з цінних паперів	984,9	1 086,7	1 203,7	838,4	720,7	396,6

Джерело: розроблено на підставі [5]

Упродовж трьох років (2008-2010) випуск державних цінних паперів постійно зростає. Після стабілізації економіки їх випуск поступово зменшився у 2011 році. Динамічний спад випуску цінних паперів Федеральним агентством з цінних паперів продовжувався також у 2012 та 2013 роках. Щодо муніципальних і цінних паперів, випущених Міністерством фінансів, відбулося зростання у 2012 р. майже на 12%, а у 2013 – спад на 8%.

Протягом чотирьох років середній строк обігу муніципальних цінних паперів постійно зменшувався, а у 2012 та 2013 рр. термін почав зростати та відповідно становив 15,7 і 16,3 (табл. 7).

Таблиця 7

Середній термін обігу муніципальних цінних паперів

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Муніципальні	19,6	16,7	16,2	15,5	15,7	16,3

Джерело: розроблено на підставі [7]

Відсоткові ставки по цінних паперах залежать від терміну обігу цих паперів, чим більший строк тим більшою є відсоткова ставка (табл. 8).

Таблиця 8

Середні відсоткові ставки по державних цінних паперах 2007-2008 років

	1 місяць	3 місяці	6 місяців	1 рік	2 роки	3 роки	5 років	7 років	10 років	20 років
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
31.12.2013	0,01	0,07	0,10	0,13	0,38	0,78	1,75	2,45	3,04	3,72

Продовження табл. 8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
31.12.2012	0,02	0,05	0,11	0,16	0,25	0,36	0,72	1,18	1,78	2,54
30.12.2011	0,01	0,02	0,06	0,12	0,25	0,36	0,83	1,35	1,89	2,57
31.12.2010	0,07	0,12	0,19	0,29	0,61	1,02	2,01	2,71	3,30	4,13
31.12.2009	0,04	0,06	0,20	0,47	1,14	1,70	2,69	3,39	3,85	4,58
31.12.2008	0,11	0,11	0,27	0,37	0,76	1,00	1,55	1,87	2,25	3,05
31.12.2007	2,76	3,36	3,49	3,34	3,05	3,07	3,45	3,70	4,04	4,50

Джерело: розроблено на підставі [8]

Найвищими відсоткові ставки були у 2007 р. в період фінансової кризи. Однак найбільшим був відсоток по державних цінних паперах, випущених на 20 років у 2009 р., і становив 4,58%. У середньому за період, що аналізувався, було постійне зниження відсоткових ставок

Висновки

Таким чином, в статті досліджено окремі особливості генезису та розвитку ринку державних цінних паперів України та його вплив на інвестиційну діяльність банків. Дослідження цінних паперів, що їх емітує держава та окремі територіальні одиниці, показало, що в арсеналі цих суб'єктів є кілька дієвих інструментів залучення коштів у економіку країни. Український уряд активно використовує у своїй фінансовій діяльності емісію державних цінних паперів з метою фінансування державного боргу, погашення раніше випущених цінних паперів, фінансування цільових проектів і регулювання економічної активності. Країни світу теж використовують у своїй діяльності механізм випуску державних цінних паперів різних видів.

Подальше вивчення ринку державних цінних паперів слід пов'язати із дослідженням конкретних характеристик цих інструментів на предмет їх відповідності потребам у інвестиційних ресурсах. Розкриття потенціалу таких цінних паперів для проектного фінансування потребує визначення реальних можливостей його подальшого використання у вітчизняній практиці.

Література

1. *Пересада А. А.* Інвестування / А. А. Пересада. – К. : Лібра, 2002, 472 с.
2. *Шарп У.* Інвестиції / У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бэйли : Пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 2003. -XII. 1028 с.
3. Основні показники фондового ринку / [Електронний ресурс] / НКЦПФР// Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>
4. Основні показники по ОВДП / [Електронний ресурс]/ Міністерство фінансів України // Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>
5. Основні показники діяльності банків в Україні / [Електронний ресурс] / Національний банк України // Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>
6. Основні показники державних цінних паперів Росії / [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів Росії // Режим доступу : <http://www.minfin.ru/>
7. Основні показники державних цінних паперів США / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sifma.org/>
8. Основні показники державних цінних паперів США / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov>
9. *Луців Б. Л.* Банківська діяльність у сфері інвестицій. / Б. Л. Луців. – Т. : Карт-бланш, 2001 320 с.
10. *Капран В.І.* Банківські операції - Навчальний посібник / В.І. Капран, М.С. Кривченко, О.К. Коваленко, С.І. Омельченко. Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.